

Protokoll för möte med NPO tandvård

Datum: 2022-05-23 -- 2022-05-24

Närvarande: Gunnel Håkansson, Södra Sjukvårdsregionen
Ulf Söderström, Norra Sjukvårdsregionen
Pernilla Larsson-Gran, Sydöstra Sjukvårdsregionen
Ola Fernberg, Uppsala-Örebro Sjukvårdsregion
Ulrika Svantesson, Södra Sjukvårdsregionen
Andreas Cederlund, Stockholm-Gotland Sjukvårdsregion, deltar 2022-05-23
Thomas Jacobsen, Västra Sjukvårdsregionen, deltar digitalt förutom del av eftermiddagen 2022-05-23

Förhinder: Andreas Cederlund, Stockholm-Gotland Sjukvårdsregion, 2022-05-24

Protokoll

1. Mötets öppnande

2. Föregående mötesprotokoll, 2022-04-08

Föregående mötesprotokoll gicks igenom och lades till handlingarna.

3. Remissvar delrapport dental erosion

Remissvaren för delrapport 1, dental erosion har sammanställts. Deadline var 15 maj. Synpunkter har inkommit på den förenklade skalan, förslag på ålder för första registreringen i mjölktdandsbettet och permanenta bettet, användande av indikatoränder samt förslag till implementeringsprocess och behov av utbildning. Arbetsgruppen kommer att diskutera de inkomna synpunkterna vid sitt nästa möte 1 juni och återrapporterar vid mötet i NPO den 13 juni.

Det fortsatta uppdraget är att ta fram ett nationellt vårdprogram där statusregistrering av dental erosion via en förenklad skala och på indikatoränder är en första del av vårdprogrammet. Vårdprogrammet ska vara klart till sista december för att då gå ut på öppen remiss enligt kunskapsstyrningens riktlinjer.

Fokus kommer att vara på de tidiga erosionsskadorna. Det är viktigt att vårdprogrammet baseras på evidens och HTA-O behöver vara behjälpliga med litteratursökning. Saknas tillräckligt vetenskapligt underlag skapas en expertgrupp för konsensus. Förslag på implementeringsprocess beräknas

vara klart efter sommaren och ska då föras vidare till respektive RPO för synpunkter.

De journalsystem som ännu inte programmerat om sitt status kommer att kontaktas med information om att det finns ett nationellt beslut om införandet.

4. Uppdragsbeskrivning NAG sällsynta orofaciala/odontologiska hälsotillstånd

Förslaget på uppdragsbeskrivning har gått igenom av alla tre kompetenscenter och de har lämnat ett gemensamt svar med sina synpunkter. Synpunkterna handlar mest om andra formuleringar.

NPO kommer att nominera en person från varje sjukvårdsregion för att få en nationell spridning på arbetsgruppen. Förslaget är att nominera en från respektive kompetenscenter. De sjukvårdsregioner som saknar kompetenscenter tar upp frågan i sina respektive RPO.

Beslut:

Ola, Andreas och Gunnel tar upp frågan i sina respektive RPO och återkommer med förslag på person att nominera till mötet den 13 juni

5. Remissvar

Nationell riktlinje för bedömning av munhälsa och regionala tandvårdsstödet efter stroke.

NPO äldres munhälsa har varit sakkunniga och har lämnat synpunkter på remissen om "Riktlinje för bedömning av munhälsa och regionala tandvårdsstödet efter stroke". Remissen har gått ut både inom kunskapsorganisationen och till regionerna i linjen till förvaltningarna. NPO tandvård kommer att besvara remissen. Deadline för remissvaret är 2022-06-06.

Målnivåer för tandvård

Socialstyrelsen arbetar med att ta fram nationella målnivåer för tandvård, med utgångspunkt från de nationella riktlinjerna som finns inom området. Arbetet har bedrivits enligt den modell som Socialstyrelsen har tagit fram och tillämpat inom ett tiotal riktlinjeområden. Modellen innebär att en expertgrupp har valt ut lämpliga målnivåindikatorer och föreslagit målnivåalternativ för dessa. En större konsensusgrupp, bestående av

huvudmannaföreträdare för regioner, företrädare från nationella programområden, fakulteter samt för professions- respektive intresseorganisationer, har tagit ställning till alternativen – både via webbenkäter och vid ett konsensusmöte. Förslagen i remissunderlaget är baserade på diskussionerna vid konsensusmötet.

NPO har fått förslagen på målnivåer som skickats ut på remiss innan de fastställs av Socialstyrelsen. Sista svarsdag är 2022-05-27.

6. Vårdriktlinjer för klinisk tandvård och sjukvård för patienter med diabetes och parodontit

Anders Lindunger, doktorand på KI, klinikchef FTV Stockholm deltar.

Folktandvården Stockholm driver i samverkan med Akademiskt primärvårdscentrum projektet DentDi med syfte att tidigt hitta personer med diabetes typ-2 och prediabetes.

I första fasen ingick 4 vårdcentraler och 4 folktandvårdsenheter, detta har utökats till 7 vårdcentraler och 7 folktandvårdsenheter. Först görs en riskbedömning utifrån patienternas munhälsa, där tandläkare och tandhygienister undersöker förekomsten av parodontit och karies samt gör en allmän riskbedömning enligt tandvårdens riskbedömningssystem. Vid förhöjd risk och om patienten samtycker skrivs en remiss till vårdcentralen. Vårdcentralen gör en fortsatt utredning om patientens blodsocker är avvikande eller om patienten har typ 2 diabetes eller prediabetes. Hittills har drygt 100 patienter screenats på detta sätt, där ca 30 % har haft avvikande blodsockervärden.

Syftet med mötet i NPO idag är brainstorming kring förutsättningarna för att bilda en NAG

Hur går vi vidare?

- Gunnel kontaktar Petra Vogt, ordförande i NPO och RPO primärvård för ett gemensamt möte med Anders och Katri (diabetessjuksköterska i projektet).
- Samtliga tar det som diskuterats idag vidare till respektive RPO för synpunkter.
- Information via LPO till allmäntandvården och regionens diabetessamordnare om vikten av samverkan.

- Nytt ställningstagande till lämpligt uppdrag för en NAG för att nå ut med kunskapen om det dubbelriktade sambandet mellan diabetes och parodontit – den inflammatoriska kopplingen.

Utmaningar som diskuterades var skillnaderna mellan Tandvårdslagen och Hälsa- och sjukvårdslagen, att tandvården och primärvård har olika journalsystem och det inte finns något nationellt riskbedömningssystem. I tandvården genomförs riskbedömningen av den orala hälsan vid den ordinarie tandhälsoundersökningen vilket innebär att tandvården gör bara det vi redan kan och gör i dag. Primärvården är redan tungt belastad så det måste finnas ett stort mervärde. Implementeringen bör vara kopplad till vårdprogrammet för diabetes.

Arbetsgruppen bör ha en bred sammansättning och bestå av deltagare både från primärvård, allmäntandvård och privattandvård.

7. NSG forskning och Life science

NAG Forskning och Life science har i uppdrag att under 2022 genomföra kartläggning av hur forskning och life science kommer in i befintliga strukturer för kunskapsstyrning inom nationella programområden. Baserat på detta och annat insamlat material kommer de därefter genomföra en GAP-analys för att vid identifierade GAP kommunicera behov av forskning och life science för morgondagens vård.

Johannes och Ann-Sofie deltar på mötet för ett intervjusamtal för att fånga den nationella bilden av tandvården.

Frågorna är indelade i två huvudområden: Hur man tänker generellt kring arbete med forskning och hur man konkret arbetar med stöd och implementering.

Följande frågeställningar diskuterades:

- *Hur arbetar ni med forskningsfrågor i ert uppdrag och hur är forskningsaktiviteten inom ert programområde?*
- *Hur bevakar ni kunskaps- och evidensläget i ert programområde och hur ser er omvärldsspaning av kunskapsläget ut?*
- *Har ni stöd för evidensframtagning och i bedömning av relevant evidens?*
- *Har kunskapsluckor identifierats och/eller har ni initierat forskning kring kunskapsluckor i ert NPO?*

NPO:s uppdrag är att identifiera kunskapsluckor och vi bedriver ingen forskning. Tandvården är forskningsaktiv både på lärosätena samt i den offentligt finansierade tandvården. Omvärldsspaning sker via NPO-RPO-LPO. Den kliniska forskningen inom allmäntandvården är delvis eftersatt vilket bla beror på finansiering och resurser men även till viss del av

bristande intresse för forskning. I arbetsgrupperna finns det med minst en forskningsutbildad person, med undantag för NAG patientsäkerhet. HTA-O kan anlitas vid litteratursökning av befintligt kunskapsläge och evidens.

NAG forskning och life science återkommer när de ska påbörja sin kartläggning och GAP analys under hösten 2022.

8. NAG antibiotika i tandvården

Dialog har förts med Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket, Socialstyrelsen, NAG Nationella Strama och med styrgruppen på SKS. Det finns nu ett beslut att kunskapsstyrningen inte går in och finansiera externa resurser som behövs från lärosätena.

Tandvårds-Strama har heller ingen egen finansiering.

Arbetsgruppen har gått igenom uppdragsbeskrivningen och återkommer med ett förslag på arbetsprocess till mötet i NPO den 13 juni.

HTA-O har deltagit i ett uppstartsmöte med arbetsgruppen. Uppdraget beräknas ta 2 år och avser revidering av konsensusrekommendationerna för antibiotikaproylax och antibiotikabehandling

Nominerade är: Margareta Hultin ordförande 20%, Per Rabe, Malin Brundin, Bengt Götrick och Bodil Lund

9. Personcentrerat sammanhållet vårdförlopp för kariessjukdomen på individnivå

Svensk förening för Cariologi har konstruerat ett system för att klassificera och prognosbedöma kariessjukdom hos den enskilda individen. En diskussion om det fortsatta arbetet har förts med cariologiföreningen. Klassifikationen kan bli startpunkt i ett sammanhållet personcentrerat vårdförlopp för kariessjukdom på individnivå. En uppdragsbeskrivning ska tas fram och en ansökan om ett "Sammanhållet personcentrerat vårdförlopp för kariessjukdom" ska göras till SKS. Det finns önskemål om att någon från NPO tandvård går in som ordförande motsvarande NAG dental erosion. Ett förslag som diskuterats är att tillsätta en kärngrupp på fem till sex personer i en NAG som arbetar med frågan och sedan stämmer av i ett nära samarbete/samverkan med en referensgrupp bestående av kariologisk expertis med bland annat representanter från fakulteten

Även privattandvården bör vara representerad i arbetsgruppen.

Förslag på nomineringar tas upp på mötet 2022-06-13.

Beslut

Till kommande möte

- Förslag på nominering

- Framtaget förslag på uppdragsbeskrivning ska diskuteras
- Ansökningsförfarandet ska vara klarlagt

10. Nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga

Ylva Malmqvist och Alfheidur Astvaldsdottir från Socialstyrelsen deltar för att presentera delredovisningen samt diskutera tankar kring resterande frågor i uppdraget:

- Förslag på hur ett nationellt hälsovårdsprogram kan utformas
- Hur det kan implementeras och förvaltas
- Indikatorer för att följa barns och ungas hälsa och att följa programmets införande.

Ett av folktandvårdens viktigaste uppdrag är "folkhälsouppdraget" och detta bör finnas med i hälsovårdprogrammet.

Förslag på utformning av hälsovårdsprogrammets delar är framtaget:

Styrning - föreskrift, kunskapsstyrning

Innehåll - Hälsouppföljning, hälsobesök och föräldraskap

Funktion - Stöd för samverkan. Stöd för delaktighet och personcentrering.

En övergripande målbild behöver tas fram och denna ska då gälla för alla barn och unga och tandvården ska inkluderas.

Rikshandboken för barnhälsovården fungerar mycket bra och kan användas som en god förebild för hälsovårdprogrammet.

Slutrapporten ska vara klar 2022-10-31.

Beslut:

Skriftligt svar på frågorna skickas in från NPO senast 2022-06-15.

11. Samverkan NPO levnadsvanor

Kortversioner om levnadsvanor är utskickade med protokollet från NPOs möte 2022-04-08.

Förfrågan från Registercentrum Norr har ställts till NPO om nationell insamling av information från tandvårdens hälsodeklaration.

Patienter inom tandvården svarar på frågor om tobak och kost genom hälsodeklarationen men det sker ingen nationell insamling av informationen.

Aron Namini-Akbar, HTA-O har tagit initiativ till ett nationellt tobaksregister och har ett avtal med Västra Götaland. Även kvalitetsregistret SKRI har tobak som en indikator.

Kost registreras via kariogenkost i R2.

Beslut:

NPO levnadsvanor bjuds in till ett möte under hösten för dialog om samverkan och förslag om tandläkarmedverkan i NPO/NAG.

12. Tandvårdens läkemedel

Tandvårdens läkemedel 2022–2023 är publicerad som bok i PDF-format och ligger nu även under kunskapsstyrning på SKR:s hemsida.

Gunnel har varit i kontakt med Lena Rignell. Lena har gått i pension men är kvar på timanställning och kommer att vara kvar som ordförande i NAG. Terapigrupp tandvård i VGR har skrivit ett brev till de företag som tillverkar morfintabletter och vädjat om att de ska göra en mindre förpackning. Motsvarande brev har också sänts från NPO tandvård och från fler regioner. Förskrivningen av kodein ökar trots att detta preparat inte är rekommenderat och det kan vara de stora förpackningarna morfin som kan vara orsaken till att tandvården fortsätter att skriva ut kodein.

13. NAG äldres munhälsa

NAG Äldres munhälsa fortsätter arbetet kring det uppdrag från NPO Tandvård som syftar till *”Att kartlägga hur regionerna implementerar de nationella riktlinjerna för tandvård, personer som behöver särskilt stöd”*.

Diskussion pågår om vilka indikatorer som bör följas upp och på vilket sätt det bäst kan ske, inte minst i relation till Socialstyrelsens pågående arbete kring indikatorer och måltal och den uppföljningsprocess som planeras följas på detta. NAG Äldres munhälsa har haft ett gemensamt möte med Socialstyrelsen för att kartlägga vad och hur implementering av NR i dessa delområden kring äldre kan följas upp av Socialstyrelsen respektive NAG.

Gunnar Henning vill få namn på kontaktpersoner som i respektive sjukvårdsregion samordnar RPO-processerna så att NAG kan följa upp hur och om tandvården implementeras i detta arbete. Syftet är att få svar på i vilka implementeringsprocesser för personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp som tandvården är involverad i för sjukvårdsregionen och lokala regionen.

Beslut:

En representant från varje RPO som står som kontaktperson till NAG äldres hälsa mailas till Gunnel som återkopplar till Gunnar H.

14. Nominering ordförande

Gunnels förordnande går ut 2022-12-31. Processen pågår för att hitta en ny ordförande.

Thomas slutar till sommaren. Det finns förslag på efterträdare men nomineringsprocessen är inte klar.

Ulf slutar 2022-12-31, efterträdare beräknas meddelas i augusti.

Ola slutar 2022-12-31, efterträdare meddelas under hösten.

De nya som sitter som ledamot from 2023-01-01 adjungeras under höstens NPO-möten.

15. Sammanfattning vilken information som ska överföras till RPO.

- Remissvaren från delrapport 1, dental erosion
- Förslag nominering till NAG sällsynta orofaciala/odontologiska hälsotillstånd
- Diskussion om samverkan tandvård och diabetesvård
- Nominering NAG personcentrerat sammanhållet vårdförlopp för kariessjukdom på individnivå
- Samverkan NPO levnadsvanor
- Kontaktperson till NAG äldres munhälsa
- Samverkan privattandvården, kontaktpersoner

16. Mötestider hösten 2022

Ulrika skickar ut en Doodle för planering av höstens möte.

17. Workshop kommunikation

Kristina Happstadius-Trägårdh, kommunikatör Södra sjukvårdsregionen deltar.

Genomgång av kommunikationsstödet för de NPO som tillhör Södra sjukvårdsregionen samt insatsområde som behöver kommuniceras externt.

Patientsäkerhet i tandvården är en del som är värt att lyfta till ett nyhetsbrev under hösten.

NPO kommer att ta fram en "mapping" över alla insatsområden som har

tagits fram och är planerade att tas fram för att medarbetarna ska se vilka insatsområden som NPO arbetar med.

Bildspel mailas ut till gruppen.

18. Privattandvården

Göran Friman, medicine doktor undrar hur NPO tandvård arbetar för att nå ut till de privata vårdgivarna. Göran föreslår att de "privata" representanterna inom de olika sjukvårdsregionerna samtalar om hur kunskapsstyrningen bäst når ut till den gruppen och erbjuder sig att vara kontaktperson. Han menar att ett nästa steg kan vara att kontakta Sveriges Tandläkarförbund (kursverksamhetens fortbildningsråd), Privattandläkarna, och de stora privata vårdgivarna.

En diskussion fördes om hur vi bäst når ut brett i privattandvården. Caroline Nordqvist Orsucci, ordförande för privattandläkarna och Anders Jonsson kommer att bjudas in efter sommaren.

Beslut:

Anders Johnsson och Caroline Nordqvist Orsucci bjuds in till NPO under hösten för att diskutera samverkan.

19. Socialstyrelsens lägesrapport för hälso- och sjukvården

Peter Lundholm och Elisabeth Wärnberg-Gerdin, Socialstyrelsen deltar. Presentation av "Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård och tandvård och vård och omsorg för äldre - Lägesrapporter 2022". I lägesrapporternas genomförande har fler medverkat och olika underlag har använts, bland annat rapporter och analyser från Socialstyrelsen och andra myndigheter samt utdrag ur Socialstyrelsens olika register och Hälsoräkenskaperna, SCB. Data som tillgängliggjorts under 2020–2021 presenteras 2022.

Övergripande iakttagelse kring munhälsan:

- Munhälsan är generellt sett god bland barn och unga
- Sköra och utsatta grupper i befolkningen behöver mer stöd för en jämlik munhälsa
- Aktiviteter kring en ökad samverkan för munhälsa
- Utveckling pågår kring personcentrering och nära vård
- Globalt föreslås en tydligare integrering av munhälsan i hälso- och

sjukvården i linje med WHO resolutionen.

Ett fokus i lägesrapporten är det som hände vid Covid-19; "Inställd eller uppskjuten vård och uppdämt vårdbehov". Man ser att digitala besök ökat dock inte inom tandvården. Minskade antal besök i hälso- och sjukvård och tandvård pga. inställd eller uppskjuten vård och för att patienter undvikit att besöka vården.

Inom tandvården är gruppen 70 år och äldre de som minskat mest när det gäller regelbunden undersökningar 2020, 30% men även barn 3–19 år är en grupp med minskat antal besök för undersökningar, 19%.

Majoriteten av regionerna uppgav 2021 att de hade brist på tandläkare (18 regioner) och tandhygienister (17 regioner), 2 regioner har svarat att de har balans. Enkäten gick ut till HR-konsulter i respektive region.

Antibiotikaförskrivningen i tandvården har minskat över tid men förskrivningen av smärtstillande inklusive opioider har ökat.

Man ser en god utveckling 2011 - 2022: Fler antal kvarvarande tänder, främst hos äldre 65+. Man har färre ej intakta tänder, utom för äldre 80+.

Andel kariesfria barn och ungdomar 1990–2020 visar ett större antal barn utan karies men ett trendbrott ses bland 6-åringar. Detta kan bero på att vi friskförklarar många 3-åringar och att de kanske ska kallas tätare. Nationella riktlinjerna ska titta på revisionsperioden för barn och unga.

Pågående uppdrag och projekt:

- Utvecklingsarbete NPS (Nationella planeringsstödet). Åsa Olsson är ansvarig utredare och i hennes uppdrag ingår att utveckla rapporten så att den på ett bättre sätt än idag fångar in tillgång och efterfrågan på legitimerad personal. Tidigare rapporter har främst utgått ifrån ett behov av att ersätta personal som går i pension med nyutexaminerad personal. Nu är tanken att ta in aspekter som utveckling av sjukdomspanorama, geografisk tillgänglighet av legitimerad hälso- och sjukvårds personal, medicinsk och teknologisk utveckling av betydelse för hälso- och sjukvårdspersonal och patienter inom olika verksamhets och diagnosområden. Socialstyrelsen tänker välja ut de områden där det finns störst behov och också kostar samhället mest pengar. Munhälsa är ett sådant område. Åsa bjuds in till nästa möte.

- Tandvården roll i kris och krig. Området har nu uppmärksammas och här finns en kunskapslucka. En arbetsgrupp är tillsatt för att arbeta med detta. En jurist kommer att titta på de juridiska ramarna och vad som styr tandvård vid kris och krig. Tandvården ska finnas med i totalförsvaret.
- Föreskrift STB, svårinställd diabetes behöver korrigeras
- Föreskrift F-tandvård, sällsynt hälsotillstånd behöver korrigeras
- Svenska demensdagarna
- Workshop Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2023.

Diskussion kring begreppet Hälso- och sjukvård och tandvård. Det är en juridisk fråga då det är två separata domäner, det kan ibland vara en fördel att separera tandvård från hälso- och sjukvård.

Beslut:

Åsa Olsson bjuds in till nästa möte för diskussion om utvecklingsarbetet i NPS.

20. Övrigt

NAG dentala implantat

Shariel Sayardoust är inbjuden till mötet 2022-06-13

Kvalitetsregistret NROK

En förfrågan om nationell finansiering för kvalitetsregistret ortognat kirurgi – NROK har ställts till SKR. Karin Göransson, SKR har svarat att det inte finns några medel avsatta centralt att söka för start av nya nationella kvalitetsregister eller drift av redan existerande nationella kvalitetsregister och som idag inte omfattas av överenskommelsen om stöd till Nationella Kvalitetsregister.

NPO har då i avvaktan på möjlig nationell finansiering efterfrågat möjligheten att publicera information om NROK under NPO tandvårds information på webben om kunskapsstyrning. Ett förslag är att länka till registret.

21. Nästa möte

2022-06-13 via Teams

22. Mötet avslutas

Sekreterare: Ulrika Svantesson

Justerat: Gunnel Håkansson